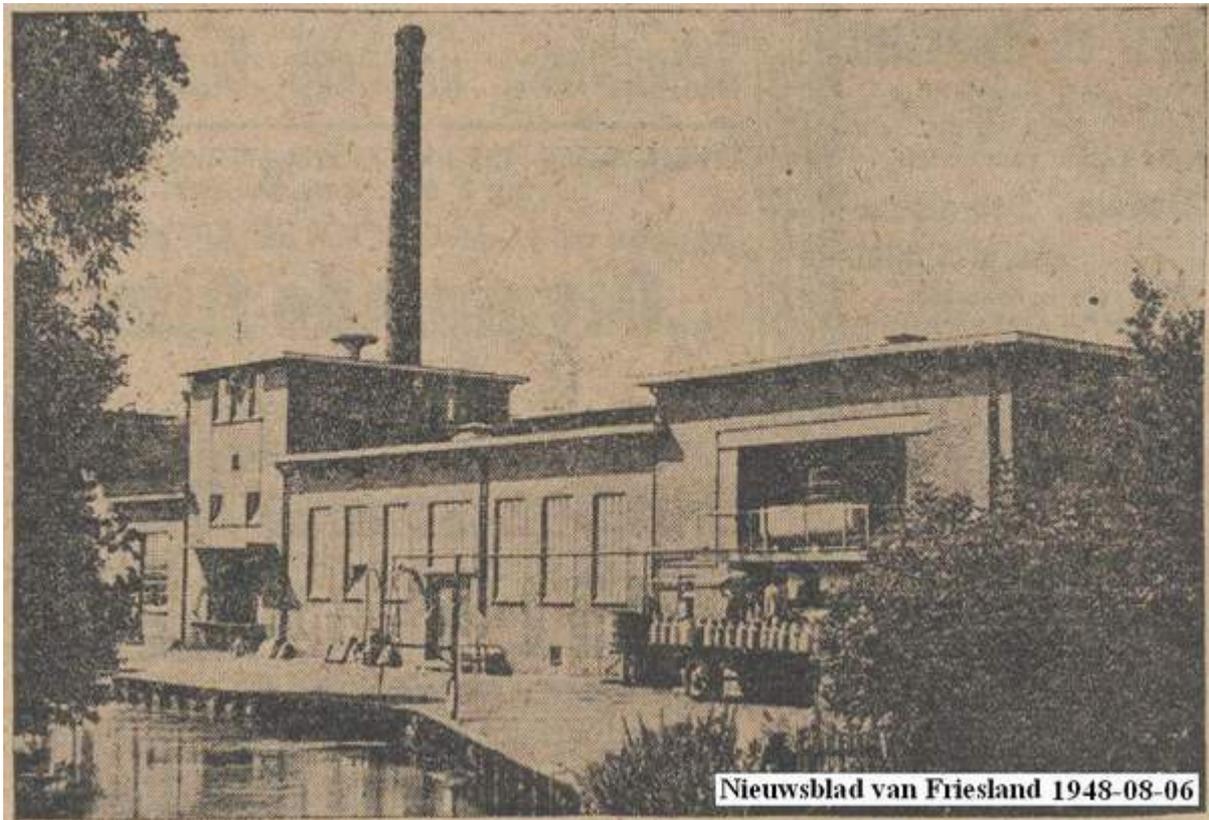

1898 – 1948

50 JAAR

„De Gemeenschap”
te
Bontekok

Bontekok zit dit jaar goed in de jubilea. Naast de school, die dit jaar 25 jaar bestaat, viert de Zuivelabriek „De Gemeenschap” haar **gouden jubileum**. Hierbij een foto van de zeer gunstig gelegen fabriek. Een gelukkige combinatie van water- en wegtransport, want naast de praam voert ook de auto een belangrijk percentage van de melk aan.

(C) Nieuwsblad van Friesland

Zie ook [knipsels](#)

Nieuwsblad van Friesland 1948-08-06

Een bijzondere geschiedenis

Omstreeks 1880 werd het steeds duidelijker, dat de Friese Boter geen gewild afzetartikel meer was op de Engelse markten. Oorzaken hiervan waren de achterstand van de Nederlandse zuivelbereiding en de knoeierijen bij de uitvoer. De Friese Mij. van Landbouw nam in 1878 het initiatief tot verbetering door een commissie van deskundigen naar Denemarken te zenden.

In dit land had men de boterbereiding verplaatst van de boerderij naar de fabriek. De gehele zuivelbereiding stond er op een hoger peil dan in Nederland. Men weet, wat er verder gebeurde. Na kennisneming van wat men in Denemarken op dit gebied presteerde, werden achtereenvolgens in verschillende plaatsen van Friesland zuivelfabrieken opgericht.

In 1890 bestonden er in Z. O. Friesland reeds 10 fabriekjes met in totaal 54 man personeel. Vrijwel alle fabrieken waren op speculatieve grondslag, alleen die te Oosterwolde was een coöperatie. Een enkel fabriekje maakte ook wel kaas, maar de boterbereiding was nog steeds hoofdzaak. Blijkbaar was men ook in Katlijk vóór een dergelijke fabriek, want in Februari 1898 lazen de inwoners van Katlijk en de omliggende dorpen een advertentie in het „Nieuwsblad van Friesland”, waarin belanghebbenden werden opgeroepen een vergadering te beleggen in café Jelsma te Katlijk om te trachten te komen tot de oprichting van een zuivelfabriek. Men had er wel oren naar en op de bedoelde avond zat een vijftigtal boeren om de kachel bij Jelsma te wachten op de dingen, die zouden komen. Er werd onderling druk gesproken over de beroerde tijd en over de mogelijke oprichting van een boterfabriek. Met gemengde gevoelens was de advertentie begroet, de een was er vierkant vóór en de ander was er idem tegen. Het werd 8 uur en de aanwezigen keken al eens om zich heen om te zien of degene, die de advertentie had laten plaatsen - men wist niet wie het was, omdat de oproep niet was ondertekend - zich nog niet roerde. Het werd half negen, negen uur en nog liet niemand zich horen, ondanks herhaalde verzoeken van de aanwezigen. Toen begreep men plotseling, dat het waarschijnlijk wel een grap van de een of ander zou zijn en men stond op het punt uiteen te gaan, toen een van de aanwezigen opmerkte, dat men zo niet uiteen kon gaan. Men moest iets besluiten. Allen vielen weer op hun stoelen neer en na even gepraat en gestemd te hebben, werd de leiding van de vergadering opgedragen aan de jongste Van het gezelschap: Wietse Nijenhuis.

Na langdurige besprekingen kreeg de heer Nijenhuis de opdracht de mogelijkheden voor een eventuele boterfabriek te onderzoeken en de voorwaarden vast te stellen.

Het zou natuurlijk verreweg het gemakkelijkst zijn, dat men zich aansloot bij een der omliggende fabrieken: Knijpe, 't Meer of Langezwaag. De heer Nijenhuis liet de eigenaars der fabrieken aanschrijven, maar de belangstelling was niet groot. Alleen Knijpe meldde zich, maar de voorwaarden, die werden gesteld, waren voor de heren Nijenhuis c. s. onaanvaardbaar.

Tezelfdertijd wilde men in Langezwaag blijkbaar ook een eigen fabriek hebben, want ook hier hadden de boeren de hoofden bij elkaar gestoken. Katlijk kreeg daar lucht van en Nijenhuis ging contact zoeken met de Langezwaagsters. Men slaagde en spoedig daarna werd in café. v. Roeden een gecombineerde Vergadering belegd, waaraan Langezwaag e. o. en Katlijk e. o. deelnamen. Deze vergadering, die in April 1898 werd gehouden, was langdurig. In die dagen was het geld schaars. En daar zou men nu zomaar een besluit nemen, dat duizenden zou moeten kosten! Daar moest eerst eens lang en breed over worden gesproken en het gebeurde ook. Maar het resultaat zien we nog heden ten dage, want de vergadering besloot tot de oprichting van een zuivelfabriek in Bon-tebok. En nu ging alles met een sneltreinvaart. De statuten en het huishoudelijk reglement werden

op 25 April officieel vastgesteld en men kon beginnen. Aan de fabriek verbonden zich 68 leden, die totaal 500 koeien melkten.

Zo begon dan het eerste jaar van de fabriek. Aan het hoofd stond de heer Schaafsma, voorheen directeur van een handkrachtfabriekje in Noordwolde. Het eerste boekjaar vermeldde, dat „De Gemeenschap” 3 miljoen kg. melk had verwerkt. Tevens werd nog even in het Jaarverslag aangehaald, dat de boterfabriek te Bontebok de eerste coöperatieve fabriek in de omgeving was.

Het eerste bestuur bestond uit de heren A. Meina, voorzitter; W. A. Nijenhuis, secretaris; L. W. de Boer, Tj. A. de Vries, S. Mienstra, terwijl de drie commissarissen waren de heren A. Meina, W. R. Brouwer en D. D. Jonker.

S. Mienstra was, behalve bestuurslid, ook nog timmerman en architect en hij was het, die het eerste fabriekje in Bontebok bouwde.

De eerste jaren waren verre van gemakkelijk en dat was verklaarbaar. De mensen moesten nog wennen aan de coöperatieve gedachte: Eén voor allen, allen voor één. Men moest leren gezamenlijk te werken en elkaar te vertrouwen. Daarnaast stonden de speculatieve bedrijfjes, die alle mogelijke moeite deden deze coöperatieve fabriek om hals te brengen.

De technische hulpmiddelen en -voorlichting ontbraken geheel vergeleken bij heden ten dage en ook de financiering ging steeds moeilijker. Nee, het zag er niet rooskleurig uit voor „De Gemeenschap”. Eigenlijk gezegd kwam de nieuwe directeur, de heer Thys, in een failliete boel. Het stond er bar slecht voor; men was noodlijdend, terwijl bijna alle omliggende fabrieken van speculatieve in coöperatieve waren veranderd, met uitzondering van Knijpe, Jubbega en Oudeschoot werden opgericht.

In 1903 was de fabriek, ondanks alle ellende, uitgebreid met een kaasmakerij. Na 1912, toen de heer Thys zijn intrede deed, kwam vrij vlug de verandering ten gunste. De eerste jaren waren ongetwijfeld nog moeilijk, maar de zaken werden reeds direct goed aangepakt en een verdere gunstige ontwikkeling zou ongetwijfeld volgen.

Het eerste boekjaar was 3 miljoen kg. melk verwerkt en tot 1915 was de aanvoer praktisch niets vooruit gegaan (voor dat jaar was n.l. de aanvoer 3.6 miljoen kg. melk). Hierbij behoorde ook nog melk, geleverd door niet-leden.

In 1910 werd de Modderreed van Katlijkerweg naar de fabriek verhard. Deze verharding betekende een grote verbetering voor het melkvervoer; men kan haast zeggen, dat „van de Modderreed de victorie begon”.

In 1917 kwam er wederom een nieuwe directeur, n.l. de heer Timmermans. Hij bleef tot 1921 en werd toen opgevolgd door de heer Stienstra. De goede naam van „De Gemeenschap” werd in die dagen gevestigd en is tot vandaag behouden gebleven.

Een jaar nadat de heer Hartmans als directeur in Bontebok was gekomen, ging men over tot het bouwen van een bijna geheel nieuwe fabriek voor f 135.000. De verbouwing, die in 1927 werd uitgevoerd, bevatte nu ook de afdeling, waar melkpoeder werd gefabriceerd, een afdeling, die in 1924 aan de oude fabriek was toegevoegd. In 1936 kwam de heer v. Dam in de plaats van de heer Hartmans en nog steeds ging de fabriek langzaam maar zeker voort op het eenmaal ingeslagen, goede pad.

In 1940 brak de oorlog uit en de heer Schat, die juist zijn intrede kwam doen, heeft direct een aantal moeilijke jaren met de fabriek en het verdere personeel meegemaakt. Het personeel liep gevaar naar Duitsland te worden gezonden, de inventaris werd niet genoeg onderhouden en de productie daalde. De melkaanvoer, die het laatste jaar voor de oorlog 9½ miljoen kg. bedroeg, ging in de oorlog met reuze schreden naar beneden en daalde zelfs tot 4,1 miljoen kg.

Na de bevrijding werd zo spoedig mogelijk „de koe bij de horens gepakt”. De inventaris werd zoveel mogelijk weer in orde gebracht en dank zij het standpunt van de leden, dat het bedrijf moet worden aangepast bij de steeds veranderende tijden - een standpunt, dat vanaf de oprichting reeds werd ingenomen - werd de fabriek uitgebreid met een pasteuriseergebouw, een schaft- en kleedlokaal voor het personeel, terwijl de in 1924 gebouwde melkpoederafdeling van een zo goed als nieuwe poederinstallatie werd voorzien. De melkproductie stijgt weer langzaam; men hoopt dit jaar 6 miljoen kg. aangevoerde melk te kunnen boeken.

Het vetgehalte, dat in 1912 3,11 % bedroeg, is in de loop der jaren opgevoerd tot 3,67 %, 'tgeen een mooi succes is. Sedert 1933 wordt er bij *De Gemeenschap* aan t.b.c.-bestrijding gewerkt. De eerste tijd geheel vrijwillig, tot dat in 1942 besloten werd de t. b. c.-bestrijding verplicht te stellen; de eventuele kosten, hieraan verbonden, kwamen voor rekening van de fabriek. Het reactiepercentage, dat oorspronkelijk 18 % was, is teruggebracht tot 3 %. Er zijn een paar stallen met een groot aantal niet t. b. c.-vrije koeien en dit maakt het zeer moeilijk om op korte termijn een geheel t. b. c.-vrije veestapel te krijgen. Er wordt echter hard aan gewerkt en binnenkort zal het gewenste resultaat zeker worden bereikt.

Het laatste jaar werd $\frac{3}{4}$, van de veestapel op productie gecontroleerd. Op 12 Mei 1947 besloot „*De Gemeenschap*” de melk op kwaliteit te onderzoeken en uit te betalen. Dit besluit werd genomen, juist voordat de *Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland* tot deze stap besloot. Hoewel op de vergadering van de B.v.C.Z.F. met algemene stemmen de uitbetaling naar kwaliteit werd aangenomen, is er nu nog ongeveer $\frac{1}{4}$ deel van de fabrieken, dat nog niet hiertoe is overgegaan. Verleden jaar heeft men voor de eerste maal gebruik gemaakt van een melkauto. Deze wagen werd gebruikt voor één rit naar Langezwaag. De proefneming voldeed blijkbaar goed, want momenteel worden er 2 ritten op Langezwaag gereden met de auto en een aanhangwagen. Een vierde gedeelte van de melk wordt per boot aangevoerd.

De financiële positie van de fabriek is gezond. In 1946 stonden alle bezittingen voor *f* 1 op de balans. Door aanschaffing van nieuw materiaal e.d. is de situatie enigszins veranderd, hetgeen niet wegneemt, dat de financiële positie, aldus de heer Schat, „gezond” is. „*De Gemeenschap*” is aangesloten bij de **Frico**, de Coöp. Condensfabriek Leeuwarden, (CCF.) Coöp. Verzekeringsfonds en de Coöp. Zuivelbank.

De commissarissen zijn enige tijd geleden afgeschafte, alleen is er nog een commissie, die de jaarrekening voor de zomervergadering controleert. Deze commissie bestaat uit de heren A. v.d. Molen, F. de Boer en P. Beistra. Natuurlijk is er het bestuur, dat bestaat uit de heren J. J. Stoker, voorzitter; F. L. Zwanenburg, secretaris; K. L. v.d. Sluis, K. P. P. Heida, P. Oosting, R. R. Hoekstra en L. L. Zwanenburg.

De ver. heeft in deze vijftig jaren vijf voorzitters gekend, t.w. de heren: A. Meina (5 jaar); F. L. Zwanenburg (10 jaar); L. L. Zwanenburg (4 jaar); W. A. Nijenhuis (18 jaar en na zijn aftreden benoemd tot erevoorzitter) en de tegenwoordige voorzitter, die nu reeds 13 jaar de hamer zwaait. „*De Gemeenschap*” is een van de meest moderne zuivelfabrieken in Friesland, een bedrijf, dat zich na veel moeite en hard werken een naam heeft verworven in de zuivelwereld. Ongetwijfeld zal de belangstelling voor het 50-jarig jubileum van deze fabriek op 22 en 23 September groot zijn.

Gouden feest van de Coöp. zuivelfabriek „De Gemeenschap” te BONTBOK Luisterrijke wijze gevierd

Woensdagavond heeft men in Bontebok op buitengewoon geslaagde wijze het 50-jarig bestaan van de zuivelfabriek gevierd.

De met vlaggen getooide boerderijen, de versierde en gepavoiseerde melkwagens, wier bestuurders het laatste restje snelheid haalden uit hun trekdieren om toch vooral maar op tijd te komen voor het feest, de vele feestgangers, die de wegen en paden rond Bontebok vulden, dit alles getuigde van de grote plaats die de Zuivelfabriek „*De Gemeenschap*” zich in de samenleving van een uitgebreid gebied heeft verworven.

Eens te meer kwam hier deze avond tot uiting, hoe een coöp. Zuivelfabriek niet slechts een inrichting is, waar men melk tot boter en kaas verwerkt, maar dat het dit is, het centrale punt in de boerenmaatschappij, maatschappij, waar alle draden van de coöperatieve gedachte tezamen komen.

De openingsrede van de voorzitter, de heer J. Stoker.

Het was een lange lijst van officiële persoonlijkheden, die de voorzitter, de heer J. Stoker, welkom mocht heten.

Behalve het dagelijks bestuur der Gemeente Heerenveen, waren hier bijna alle vooraanstaande figuren uit de Coöperatieve wereld en de Friese landbouw in al hun geledingen aanwezig.

Na in het kort de geschiedenis van de jubilaresse te hebben gereleveerd, besloot de heer Stoker met de opwekking om toch vooral niet te verslappen in de strijd voor Coöperatie. Wat de zeedijk voor Friesland is, is de coöperatieve gedachte voor de boer.

Nadat staande het Frysk Folksliet was gezongen, presenteerde zich het legertje keurig geuniformeerde bedienstertjes met een zangstukje, dat goede beloften voor de avond inhield en waarin de wens werd uitgesproken, dat deze avond „de blommen” buten set wurde soenen.”

Laat ons er direct aan toevoegen, dat de belofte zowel als de wens op keurige wijze in vervulling zijn gegaan!

Historisch overzicht van de directeur der „Gemeenschap”, de heer Schat.

Uit het overzicht bleek, hoe de fabriek in een halve eeuw is uitgegroeid tot een der best ingerichte fabrieken van Friesland, maar dat ook moeilijkheden haar niet waren bespaard.

Hoe de fabriek werd gebouwd en ingericht van geld, dat moest worden geleend, tegen 7 pCt.!

Een bewijs, dat men nog geen vertrouwen had in „die nijljochterij”.

De heer Schat memoreerde verder, hoe men in 1912 op de rand van een debacle had gestaan, maar dat de wijze adviezen van mannen als Hepkema en Kooistra uit Leeuwarden, het mogelijk hadden gemaakt, dat een nieuwe koers gevaren werd. „Vertrouwen” was het waaraan het in Bontebok haalde. Vertrouwen dat, naar in later jaren is gebleken, in staat was bergen te verzetten.

Na nog verschillende bijzonderheden te hebben gememoreerd, die wij reeds in ons artikel over de geschiedenis van „*de Gemeenschap*” in het no. van 6 Aug hebben aangestipt, besloot de heer Schat met een persoonlijke felicitatie mede namens zijn echtgenote, onder aanbidding aan 't bestuur van een geschenk dat in de sfeer bleef: een fraaie tinnen koffiekkan.

Vervolgens declameerde mevr. Schat in oud-Fries costume nogmaals het wel en wee over de afgelopen 50 jaar. Hoe een anonieme advertentie in de „Hepkema” de stoot had gegeven tot het eerste

contact, dat later leidde tot de oprichting van „De Gemeenschap”.

De geschiedenis heeft bewezen dat het goed is gezien, dat „de boer sels de leye yn hánnen nimme moast”.

Het eerste gedeelte van dit eigen werk van mevr. Schat werd voorgedragen met de oude fabriek als achtergrond, geflankeerd door figuren uit die voorbije tijd.

Het laatste gedeelte speelde zich af met de nieuwe fabriek als decor. Ook hier werd weer de klemtoon gelegd op het vertrouwen, dat er moet zijn, wanneer iets groots tot stand zal komen.

Een warm applaus was de beloning voor dit knap stukje werk!

Na het zingen van het Huldlied was het woord aan **Burgemeester Kuperus**, die met een hartelijk applausje werd begroet. Deze herinnerde eraan, dat nog kortgeleden hier, op dezelfde plaats, een zilveren jubileum was gevierd, terwijl thans een gouden feest de aandacht vroeg.

Spr. wees er op, dat de moeilijke tijden uit de tachtiger en negentiger jaren der vorige eeuw de boeren hadden gedwongen, naar andere wegen uit te zien, om hun bedrijven rendabel te maken. Wegen, die gevonden waren in het coöperatief optreden. Vooral was een woord van hulde en dank hier op zijn plaats, omdat door de samenwerking te Bontebok de eerste coöperatieve zuivelfabriek in de gemeente werd opgericht.

Hoewel spr. geen deskundige op zuivelgebied is, meent hij toch, dat er tekenen zijn, die er op wijzen, dat opnieuw de bakens verzet moeten worden. Wanneer ook in de toekomst hier dezelfde ondernemingslust wordt getoond, zoals in het verleden, zal men het echter in Bontebok wel klaren. Dankend voor de uitnodiging, bood spr. namens de Gemeente een bloemenmand aan, benevens de beste wensen voor de toekomst.

Namens de Condensfabriek en andere 5 top-organisaties uit de Friese coöperatieve wereld, sprak **de heer S. Hepkema**.

Deze wees er op, hoe al deze organisaties feitelijk de kinderen zijn van de Zuivel. En, waar de ouders feestvieren, past het de kinderen hierbij tegenwoordig te zijn. Spr. voegde er aan toe, dat er in het huidige Friesland veel ouders zijn, die jubileren.

Persoonlijk had de heer Hepkema hier nog aangename herinneringen, door het eerste directeurschap.

Spr. besloot met de beste wensen en met de hoop op een even prettige samenwerking in de toekomst.

De heer Meier sprak namens de C.A.F. en namens de omliggende coöp. zuivelfabrieken en graanmalerijen. Deze spr. wees er op, dat het op een avond als deze vooral de oude pioniers zijn, die de achting en waardering wegdragen. Zij toch hebben ten koste van veel moeite en zorgen het baanbrekend werk verricht. Spr. besloot met de wens, dat eenmaal de tijd mocht komen, dat alle melk uit de omgeving aan de zuivelfabriek te Bontebok geleverd zou worden.

De heer IJntema uit Nieuweschoot afgevaardigde van de afd. Heerenveen van de Fr. Mij. van Landbouw, sprak eveneens namens verschillende plattelands jongeren-organisaties.

Deze spr. legde vooral de nadruk op het ontwikkelen van het saamhorigheidsgevoel, als eerste eis voor een bloeiende boerengemeenschap. In de toekomst zullen hiervan de vruchten geplukt kunnen worden.

Een ware ovatie had de **oud-voorzitter, thans ere-voorzitter, de heer W. Nijenhuis** in ontvangst te nemen, toen hij het podium beklom.

In gevoelvolle woorden getuigde hij van zijn werk aan deze fabriek, dat hij als een stuk van zijn leven wilde zien. Hoe deze arbeid door Gods onmisbare zegen, bloei en rijpe vruchten had voort-

gebracht. Van de oprichters, de pioniers, zijn er weinig meer in leven. Spr. wilde de jongere generatie opwekken, de voetsporen der oude garde te drukken. Zij brachten de offers, wij plukken de vruchten.

De heer Dedden voorzitter der Fr. Mij. van Landbouw, wees op het belang van een goede organisatie op landbouwgebied en wilde vanaf deze plaats gaarne wijzen, dat dit ook geldt voor de Coöp. Slagerij te Akkrum. Ook deze moet nog meer de belangstelling hebben van de Friese boer. Hoewel de heer Dedden zich bewust was, hiermede een zijpad in te slaan, meende hij toch te moeten wijzen op de, van goed inzicht getuigende houding van burgemeester Kuperus, die naar aanleiding van een rondschriven van de Stichting Vrije Handel en Industrie aan alle Friese burgemeesters. „Hier is duidelijke taal gesproken, wat van alle burgemeesters niet gezegd kan worden”.

De heer A. Duursma hoofd der Landb.school te Heerenveen, sprak mede namens de scholen in Oldeberkoop en Lippenhuizen. Deze zag het nut van coöperatie vooral ook voor de kleine bedrijven, die ook hier een grote rol spelen. Onderwijs en techniek zijn de beide pijlers waarop een goed georganiseerd bedrijf rust. Steeds, maar vooral nu, geldt het een kwaliteitsproduct te fabriceren. Ook deze spreker wil met hoop de toekomst tegemoet zien.

De oud-dir. de heer J. Thies thans woonachtig in Breukelen, sprak mede namens zijn oud-collega's en getuigde van zijn behoefte hier te komen. Niet om te feestvieren maar alleen om mee te beleven. Niet alleen voor hem, maar ook voor zijn collega's was Bontebok een leerschool geweest. Het had hun een stuk levenservaring bijgebracht. En - het eerste gedeelte is meestal doorslag gevend. Het was hier moeilijk, maar gesteund door de samenwerking van bestuur en leden is er iets tot stand gebracht.
Spr. hoopte, dát in de toekomst zo zou worden doorgegaan.

H. M. de Jong sprak als voorzitter van Plaatselijk belang en namens de oudercommissie. Voor de belangen der kinderen had de fabriek steeds een goed oog gehad. Nooit was er tevergeefs een beroep op haar gedaan. Ook de bloei der plaats hangt ten nauwste samen met het wel en wee der fabriek. Maar vooral moet met letters geschreven worden, de werken der barmhartigheid hier verricht tijdens de bange jaren der bezetting.

Dat Bontebok een asyl werd voor vervolgd en gezochten was vooral mogelijk dank zij het menslievende werk, hier verricht. Als op een reisbureau werden hier de vreemdelingen ontvangen en doorgestuurd.

Bovendien werd nooit een hongerige met lege handen weggestuurd. Spr. wilde tevens de zuivelfabriek Jubbega in deze hulde betrekken. Ook daar gebeurde hetzelfde.

Onder applaus bracht de heer De Jong dank aan de mensen van kantoor en magazijn, die steeds de zwijgplicht strikt in acht hadden genomen over alles wat per telefoon doorkwam en niet voor andere oren geschikt was.

De heer W. Baas bracht de beste wensen over namens de jongeren uit de C.B.T.B., terwijl de heer heer Hielkema namens het personeel de volle medewerking toezegde, opdat ook met volle glorie de volgende étape genomen kan worden.

In een symbolische voorstelling werd vervolgens de verhouding tussen boer en zuivelbewerker uitgebeeld.

Stonden de vermeende belangen vroeger soms lijnrecht tegenover elkaar, een steeds groeiende toenadering tussen deze beide klassen eindigde in een gezamenlijke opmars naar een betere toekomst voor de gehele boerenstand in al zijn geledingen.

Voor het amusante gedeelte zorgde verder het gezelschap Tetman de Vries. Wat er hier aan kostelij-

ke toneeltjes werd geboden, was af, van het begin tot het einde. De tafereeltjes, waarin vaak op waarlijk humoristische wijze de gang van zaken bij de ambtelijke instanties werd gehekeld, sloegen in en de reacties hierop waren het publiek uit het hart gegrepen. Dat deze avond zo'n succes is geworden, is mede aan dit gezelschap te danken, en - aan de staf bedienstertjes, die onder de vertrouwde leiding van de heer H. Krekt zorgden dat het niemand aan iets heeft ontbroken.

De muziek van Jan de Bos en z'n mannen hield de juiste stemming er in en de mooie, oude Friese zangen zorgden voor de juiste sfeer.

De voorzitter, die deze avond druk werk had en alle sprekers op vlotte wijze beantwoordde, zeide dan ook niets te veel, toen hij meende van een geslaagde avond te mogen gewagen.

Het was laat, ja, feitelijk was het al weer vroeg geworden, toen het feest zijn einde had gevonden. En velen vielen van een feeststemming in de harde werkelijkheid van de dagelijkse beslommeringen, al kwam zelfs „Jouster Merke" door het grote gebeuren in eigen omgeving dit jaar op het tweede plan te staan.

Knipsels 1898

Leeuwarder Courant 1898-07-26

Nijehorne, 23 Juli. Tot directeur der stoomzuivelfabriek te Bontebok alhier is heden benoemd de heer J. Schaafsma Pz., directeur der **zuivelfabriek** te Noordwolde. Mede kwamen op de voordracht voor, de heeren B. J. Meintema te Leeuwarden en G. J. v. d. Welde te Akkrum.

1901

Leeuwarder Courant 1901-01-12

Oldeberkoop, 24 Jan. Benoemd tot directeur der coöperatieve **boterfabriek** alhier de heer A. Feenstra te Bontebok (Knijpe), ter vervanging van den heer W. Russchen, die benoemd is tot gemeenteveldwachter te Appelscha.

1902

Nieuwsblad van Friesland

24-09-1902

Aanbesteding.

HET BESTUUR der Coöperatieve Stoomzuivelfabriek „DE **GEMEENSCHAP** te **Bontebok** bij Heerenveen, zal bij enkele inschrijving

aanbesteden:

a. Eene belangrijke vergrooting van de bestaande fabriek.

b. Het bouwen van een Directeurswoning.

Bestekken zijn op franco aanvraag a f 0,50 en teekeningen per stel a f 1,00 bij ondergeteekende verkrijgbaar.

Aanwijs in loco op Maandag 29 September 1902, 's voormiddags 10 uur.

De inschrijvingsbriefjes worden franco ingewacht bij den Voorzitter der Vereeniging den heer **ABELE R. MEINA** te Langezwaag, voor of op Zaterdag 4 October 1902, voor 12 uur 's morgens.

A. KOOISTRA,
Architect te Gorredijk.

Leeuwarder Courant 1902-10-07

AANBESTEDINGEN.

Bij de aanbesteding der vergrooting van de boterfabriek te Bontebok (Schoterland) en het bouwen eener directeurswoning is ingeschreven door:

A. Brouwer te Oldetrijne f 10,200, J. Nijholt te Wolvega f 10,024, H. Zijlstra te Sonnega f 9850, S. de Boer te Lippenhuizen f 9685, W. Burgy te Terwispe f 9600, J. Eppinga te Lippenhuizen f 9600, W. Koopmans te Oosterzee f 9600, S. Jelsma te Losser f 9597, Flokstra en de Vries te Gorredijk f 9560, K. Hartstra te 't Meer f 9538, G. Eppinga te Lippenhuizen f 9510, A. Mulder te Echterbrug f 9498, A. v. d. Wijk te Lippenhuizen f 9473, K. Brouwer te Bovenknijpe f 9400, D. de Vries te Langezwaag f 9397, B. Overwijk te 't Meer f 9380, S. Schepers te Bovenknijpe f 9222.

Gegund aan den heer S. Schepers.

1908

Leeuwarder Courant 1908-01-13

Uit de Provincie. (Part. Corr.)

Heerenveen, 10 Jan. Heden werd hier een vergadering gehouden van de beheerders en bestuurders der coöperatieve **zuivelfabrieken** te Delfstrahuizen, Oudeschoot, Veensluis, Bontebok, Langezwaag, **Luinjeberd** en Haskerhorne, met het doel om te komen tot een grensregeling wat betreft de leveranciers der melk. Nu betreft de eene fabriek melk uit de directe omgeving eener andere fabriek, wat noodeloos grootere transporten veroorzaakt. Algemeen was men voor een rayon voor elke fabriek en werd dit aan de gezamenlijke beoorders opgedragen.

1912

Leeuwarder Courant 1912-04-10

Bontebok, 6 April. Wegens het bedanken van den directeur den heer S. hield de coöperatieve **zuivelfabriek** „de Gemeenschap” alhier heden een buitengewone algemeene vergadering, waar besloten is, een nieuwen directeur te benoemen op een jaarwedde van f 900 plus vrijewoning met twee jaarlijksche verhoogingen van f.100.

1915

Leeuwarder Courant 1915-12-24

Aanbestedingen.

Van het bouwen van een ketelhuis en aanverwante werken voor het bestuur der coöperatieve **zuivelfabriek** „De Gemeenschap” te Bontebok.

Inschrijvers: W. v. d. Wijk te Lippenhuizen f 6397, I. Dijkstra te Lippenhuizen f 6277, Pasveer te Nijehaske f 6212, H. Buwolde te Nijehaske f 6191, H. Bosma te Katlijk f 6005, W. Dam te Katwijk f 5967, G. de Groot te Oudehorne f 5945, P. Bakker te Knijpe f 5938, J. en A. Scheper te **Bovenknijpe** f 5933, H. de Vries te Langezwaag f 5887, J. Rozema te Kortezwaag f 5886, Gebr. de Ruiter te Heerenveen f 5797, K. Brouwer te **Bovenknijpe** f 5668.

Laagsten inschrijver gegund.

1923

Leeuwarder Courant 1923-08-09

Bontebok, 8 Augustus. De **zuivelfabriek** „de Gemeenschap” alhier vierde heden haar 25-jarig bestaan. Om dit jubileum feestelijk te gedenken had men bij de fabriek een tent gebouwd, welke plaats bood voor pl.m. 600 feestvierende personen, die 's avonds bijeen kwamen. Eenige leden gaven iets ten beste, waaronder een revue speciaal voor dit doel door den heer S. de Zee van Irsrum in elkaar gezet. t Was een zeer gezellige bijeenkomst.

1926

Leeuwarder Courant 1926-03-18

Benoemd tot beheerder der coöperatieve zuivelfabriek te Bontebok de heer W. Hartmans, assistent-directeur van de zuivelfabriek te Wirdum

1938

Leeuwarder Courant 1938-11-03

UIT DE PROVINCIE

40-JARIG JUBILEUM

Bontebok, 1 November. De heer W. Dam, boekhouder, later gedeeltelijk anders werkzaam aan de coöperatieve zuivelfabriek „De Gemeenschap” alhier, mocht heden den dag ierdenken, dat hij voor 40 jaar in dienst was gereden aan bovengenoemde zuivelfabriek. Dam is de eenige van het personeel die nog werkzaam is vanaf de oprichting der fabriek.

Het bestuur meende dezen dag niet onopgekerkt te mogen laten voorbijgaan en hedenavond werd de jubilaris ontboden op een bestuursvergadering. Voorzitter en directeur wenschten Dam geluk met zijn jubileum en spraken de hoop uit dat hij zijn verderen arbeid in de beste gezondheid mocht verrichten. Als blijk van waardeering werd hem een enveloppe met inhoud aangeboden.

Dam hoopt over ruim 4 jaar den dienst met pensioen te verlaten.

1940

Leeuwarder Courant 1940-01-22

Benoemd tot directeur aan de Coöp. Zuivelfabriek te Twijzel de heer B. van Dam, thans directeur aan de Zuivelfabriek te Bontebok.

Leeuwarder Courant 1940-02-10

De Coöp. Zuivelfabriek DE GEMEENSCHAP te Bontebok vraagt een

Directeur,

met diploma R.Z.S.

Instructie ligt ter inzage bij den BOND VAN COÖP. ZUIVELFABRIEKEN IN FRIESLAND te Leeuwarden. Sollicitaties vóór 20 Febr. a.s. te richten aan den voorzitter J. J. STOKER, Bovenknijpe. Geen persoonlijk bezoek

1947

Leeuwarder Courant 1947-11-07

Coöp. Zuivelfabriek „Gemeenschap” te Bontebok vraagt een

BEDRIJFSCONTROLEUR,

tevens belast met kwaliteitscontrole der melk. Diploma's vereist. Aanb. voor 16 Nov. ten Kantore der fabriek

1950

Leeuwarder Courant 1950-08-17

Oplichterstruc bij zuivelfabrieken

Vrijdagmorgen vervoegde zich iemand met een partij vloerwissers, die door de directeur te Leeuwarden zou zijn gekocht, bij het kantoor van de zuivelfabriek te Bontebok. De kantoorbediende meende er goed aan te doen de directeur, die zich in Leeuwarden bevond, over deze leverantie op te bellen. Helaas kon hij de directeur niet bereiken, zodat pas later bleek, dat de vloerwissers niet waren gekocht. Het schijnt, dat deze truc reeds in verschillende plaatsen is uitgehaald.

1960

Leeuwarder Courant 1960-12-17

Zuivelfabriek Bontebok mechaniseert kaaslokaal

In de zuivelfabriek „De Gemeenschap” te Bontebok is men sinds een week begonnen met de gedeeltelijk gemechaniseerde kaashbereiding, welke omschakeling volgens de directeur, de heer S. van Kammen, zeer goed voldoet. Door deze nieuwe bereiding, welke mede een gevolg is geweest van het feit, dat zes oude kaasbakken vervangen moesten worden, waarvoor men nu twee moderne heeft teruggekregen, wordt niet alleen het zware werk de kaasmakers uit de hand genomen, maar heeft men bovendien veel meer ruimte in het kaaslokaal gekregen.

1961

NvhN 1961-02-21

Moeilijkheden door concentratie zuivelfabrieken te Heerenveen

De opheffing van de coöperatieve zuivelfabriek te 't Meer bij Heerenveen, voortvloeiende uit de concentratie van zuivelfabrieken in Heerenveen en omgeving, heeft tot gevolg gehad, dat de daarbij aangesloten boeren hun melk leveren aan andere fabrieken, o.a. aan de coöperatieve fabriek De Gemeenschap te Bontebok en aan de coöperatieve fabriek te Haskerhorne.

Door de commissie van de Landbouwoöperatie is daarvoor een grens vastgesteld, die voor de De Gemeenschap ligt op ongeveer 1500 meter ten westen van de fabriek, terwijl de rest aan Haskerhorne is toebedeeld. Wel een eigenaardige verdeling, aldus het bestuur, als men weet dat de afstand Bontebok-Haskerhorne ongeveer 14 km bedraagt.

Het bestuur van De Gemeenschap had verzocht de grens te bepalen ter

hoogte van het voormalig Willem Tjammes-sluisje te Benedenknijsje.

Nu blijkt, dat men met dit verzoek in het geheel geen rekening heeft gehouden en hierover is men bij het bestuur van De Gemeenschap dan zeer ontstemd. Ook meerdere boeren, die bij deze fabriek hadden gewild, hebben hun ontevredenheid hierover kenbaar gemaakt.

De Gemeenschap is bij de Commissie van Beroep in beroep gegaan, terwijl men tevens contact heeft opgenomen met het bestuur van de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland.

Over het verloop van de onderhandelingen is men bij De Gemeenschap niet bepaald hoopvol gestemd en mocht aan het verzoek geen gevolg worden gegeven, dan zal een en ander vrij zeker zeer ernstige gevolgen hebben, daar het bestuur van De Gemeenschap zeer sterk overweegt om het lidmaatschap van de Bond op te zeggen.

Dit punt zal dan ook een belangrijk punt van bespreking uitmaken op de in maart te houden algemene ledenvergadering, daar de leden zullen moeten beslissen of het lidmaatschap moet worden opgezegd en welke wijze van exploitatie dan zal moeten worden gevoerd.

Leeuwarder Courant 1964-11-12

Koncentratie in zuivel op til om Heerenveen

(Van onze landbouwredakteur)

In het zuiden van Friesland om Heerenveen hebben de besturen van drie zuivelkoöperaties contact met elkaar opgenomen om de konzentratiemogelijkheden tussen hun verenigingen te bezien. Het betreft hier de koöperatieve **zuivelfabrieken** te Jubbega en Bontebok en de grote konzentratie „De **Takomst**” met fabrieken in Wolvega en Haskerhorne.

De fabrieken in Wolvega en Haskerhorne ontvangen na de stopzetting van de fabrieken in Luinjeberd en Oudeschoot 65 miljoen kg melk per jaar. „De **Takomst**” behoorde in het afgelopen boekjaar tot de tien koöperaties in Friesland, die het hoogste melkgeld uitbetaalden, terwijl Jubbega en Bontebok met respectievelijk vijftien en tien miljoen kg melk iets onder het gemiddelde bleven. De

Jubbegaster boeren hebben de afgelopen jaren reeds in verschillende konzentratie-besprekingen gezeten, die echter zijn afgesprongen, omdat men in Jubbega de gedachte had, dat er een bepaald spel gespeeld werd ten koste van Jubbega. De fabriek is echter aan vrij grote investeringen toe, zodat er beslissingen nodig zijn. Bontebok heeft ook reeds verscheidene fusiebesprekingen achter de rug o.a. met Tijnje, Oldeberkoop, Jubbega, Terwispele en Langezwaag. Deze twee laatste verenigingen zijn inmiddels al geconcentreerd. Jubbega en Oldeberkoop hebben een gemeenschappelijke directeur. De nieuwe konzentratiebesprekingen hebben nog slechts een oriënterend karakter en te verwachten valt dat ze moeilijk zijn. Temeer omdat de vereniging De **Takomst** nog niet geheel gekonsolideerd is. De konzentratie gaat in ieder geval niet in voor het volgende boekjaar.

Dit is de heer S. Popma uit Bontebok, die als 16-jarige machinist de coöperatieve zuivelfabriek „De Gemeenschap“ 40 jaar draaiende heeft gehouden. Maandag 17 januari 1925 kwam de heer Popma met zijn gezin uit Jelsum naar Bontebok. „Ik soe net nei de klai werom wolle“

S. Popma (64) liet „De Gemeenschap“ 40 jaar produceren

(Van een onzer verslaggevers)

BONTEBOK — Maandag 18 januari zal het precies 40 jaar geleden zijn, dat de heer Sikke Popma als machinist in dienst trad bij de coöperatieve zuivelfabriek „De Gemeenschap“ te Bontebok. De heer Popma was toen een jongeman van 24 jaar en kwam als „klaacker“ uit Jelsum in een geheel nieuwe omgeving. Voor het jonge gezin Popma had de fabriek wel een passelijke naam.

In „de gemeenschap“ Bontebok heeft de heer Popma altijd met plezier geleefd en gewerkt. Als hij op zijn 65-ste verjaardag (op 17 mei a.s.) het biltje er bij neerlegt, zal de familie Popma dan ook vast en zeker niet terug gaan naar zijn geboortedorp Jelsum.

Er is in die 40 jaar wonen en werken in Bontebok veel veranderd in de streek.

„Ik ha sjoen hoe't dizze hoeke hjir ta bloei kommen is. Yn 1900 waerd ik berne. Myn heit wie boere-arbeider to Jelsum en wy wiene mei ús twa-en as bern. Heit sei: dou moatst nei de ambachtskoalle, dan kinst hwat oars wurde as boere-arbeider. Sa roun ik twa jier efterelkoar nei Ljouwert, oardelure hinne — oardelure werom. It tredde jier kaem der in fyts. Ik hold — en hâld noch — fan it fê. Mar dôchs ha'k der gjin spyt fan dat ik masinist waerd.“

„Ik ha nou 40 jier by fabryk wenne. It tsjettelhús is winlik nou folle foroare. Mar dêr bûten is sa'n soad oars wurden. Foar de koalen en de stroom kaem bygelyks de oaljestook en it elektrysk yn 't plak. En eartiids hiene jo noch stik of sawn-acht man yn de tsjiismakkerij. Nou kinne trij-fjouwer it ôf. Men hat it al-mel-al makliker dan alear. Mar moaijer? Och nee. Yndertiid siet der, mei de stoom en de koalen, dochts mar libben yn!“

„Hwat ik strak nei myn 65e doch? Nou, ik hâld fan fiskjen. Miskien kin 'k der foar earne gaedlik wenje, hwant yn de feart hjirre wol 't net bite. En ik ha op 't lêst lang genôch tsjin it fabryk oansjoen. 't Skoat bygelyks liket ús mear libben yn!“

Jubbega's boeren door de bond voorgelicht

JUBBEGA — Gistermorgen is in café Van der Sloep te Jubbega een voorlichtingsbijeenkomst gehouden voor leden van de Coöperatieve zuivelfabriek „Ons Belang”, in verband met een eventuele concentratie van de fabriek met de fabrieken van Wolvega en Haskerhorne. Ir. A. E. J. van der Ploeg, adjunct-secretaris van de Bond van Zuivelcoöperaties, en zijn assistent, de heer H. Algra, verzorgden de voorlichting.

Volgende week dinsdag zullen de boeren in Jubbega in een bijzondere ledenbijeenkomst moeten beslissen over fusie. Indien de concentratie een feit wordt, zal driekwart van de leden aanwezig dienen te zijn, die dan voor tenminste drie kwart aan voorstemmen moeten opleveren.

Ook de vereniging in Bontebok is uitgenodigd deel te nemen aan de concentratie. De leden zullen zich vandaag over een mogelijke samenwerking beraden. Van bondswege worden de Bontebokster boeren vandaag evenwel niet voorgelicht. De stemming in Bontebok vindt volgende week woensdag plaats. Zoals bekend zijn Wolvega en Haskerhorne in het verleden al tot samenwerking gekomen in de nieuw opgerichte vereniging „De Takomst”.

Zuivelfabriek Jubbega likwideert nog niet

De fusie van de coöperatieve zuivelfabrieken Jubbega en Bontebok met de coöperatieve zuivelindustrie „De Takomst” (Wolvega en Haskerhorne) is voorlopig weer van de baan. In de ledenvergadering van Jubbega kon het fusieplan net niet de vereiste tweederde meerderheid behalen. Het lijkt er op, dat de likwidatie van de fabriek daarmee voor onbepaalde tijd is uitgesteld, doch er zal toch op korte termijn iets moeten gebeuren, omdat de fabriek dringend aan vernieuwing toe is. Vernieuwing levert echter ook geen gunstige exploitatie op, omdat de fabriek daarvoor met vijftien miljoen kg melk niet groot genoeg is. De leden van de fabriek zijn er in het algemeen van overtuigd, dat het bedrijf niet meer te redden is. Bij het afstemmen van het plan speelde ook een rol, dat een aantal leden liever een andere richting uit wil met de melk.

Zuivelconcentratie in omgeving Heerenveen

De leden van de coöperatieve zuivel-fabriek in Jubbega hebben van hun bestuur opnieuw een voorstel gekregen om tot opheffing van de fabriek over te gaan en aansluiting te zoeken bij De **Takomst** (Wolvega, Haskerhorne, Akmarijp). Het bestuur zegt, dat de fabriek in Jubbega een cent minder heeft uitbetaald dan De **Takomst** en dat het moeilijk is om vak-kundig personeel aan te trekken. De besturen van beide coöperaties hebben een bespreking gehad, waar De **Takomst** heeft toegezegd de overname nog vanaf 16 mei 1965 te willen laten ingaan. Voorwaarde is, dat 80 procent van de melk aan De **Takomst** wordt toegezegd.

De moeilijkheden bij de fabriek in Jub-bega dreigen snel toe te nemen. De afschrijving van de fabriek is reeds verwaarloosd, maar niettegenstaande de lage afschrijving — de accountant heeft de jaarstukken niet willen tekenen — komt de fabriek nog met een melkprijs uit de bus, die een cent lager ligt dan normaal. Verwacht wordt, dat de coöperatieve **zuivelfabriek** in Bontebok ook een beslissing zal nemen over aansluiting bij De **Takomst** als het besluit daartoe in Jubbega is gevallen. Men rekent er dan op, dat de fabriek met een deel van de melk uit Jubbega voorlopig zal kunnen door-draaien. In verband met te verwach-ten concentraties zijn verschillende fa-brieken in deze streek er toe overge-gaan de afschrijvingen beneden de fis-kaal aantrekkelijke norm vast te stel-len.

Friese koerier 24-11-1965

Boeren rond **Bontebok** bespreken weer fusie met „De **Takomst**”

(Van een onzer verslaggevers)

BONTEBOK — Leden en bestuur van de coöperatieve **zuivelfabriek** in **Bontebok** hebben de afgelopen dagen van gedachten gewisseld over een eventuele samenwerking met de Heerenveense concentratie „De **Takomst**”. Zoals bekend werd het afgelopen voorjaar ook al een buitenge-wone ledenvergadering belegd om tot een besluit te komen. Er waren toen echter niet voldoende leden ter ver-gadering aanwezig.

Bontebok is met zijn 10 miljoen kg melk per jaar één van de kleinste fabrieken in Friesland. Vorige week hebben de leden van de Bontebokster coöperatie gesproken met de adjunct-secretaris van de BCZ, ir. A. E. J. van der Ploeg uit Leeuwarden en o.a. de directeur van „De **Takomst**”, de heer C. van der Ploeg. Waarschijn-lijk zal er binnenkort opnieuw een stemmingsvergadering worden belegd.

Concentratie „De Takomst” Zuivelfabriek van Bontebok wordt ook opgeheven

(Van een onzer verslaggevers)

BONTEBOK – De leden van de Coöperatieve **Zuivelfabriek** „De Gemeenschap” te **Bontebok** hebben zich woensdagmorgen met grote meerderheid uitgesproken vóór samengaan met de Coöperatieve **Zuivelfabriek** „De **Takomst**” in Wolvega. Op een ongeveer een jaar geleden gehouden stemmingsvergadering kon men tot een dergelijk besluit nog niet komen, omdat toen niet de vereiste 2/3 meerderheid van de leden aanwezig was.

Op de gisteren gehouden vergadering werd met 298 tegen 80 stemmen, dus met overgrote meerderheid, besloten een volledige fusie aan te gaan. De samenwerking gaat per 1 mei in, maar de fabriek in **Bontebok** blijft voorlopig doorwerken. De ontvangst en verwerking zullen over onbepaalde tijd echter in Wolvega worden geconcentreerd. Voor het personeel van de te sluiten fabriek zullen te zijner tijd maatregelen worden getroffen volgens de algemene richtlijnen van de Bond van Coöperatieve Zuivelfabrieken in Friesland.

10 miljoen

De fabriek in **Bontebok** verwerkte

jaarlijks ongeveer 10 miljoen kg. melk van ongeveer 175 boeren. Het is een van de kleinste Friese zuivelfabrieken. Het is tevens de laatste **zuivelfabriek** in de gemeente Heerenveen. In 1962 werd 't Meer geliquideerd. Daarna volgden Luinjeberd en Oudeschoot. Deze winter werd ook besloten de Jubbegaster fabriek te sluiten.

Met de fusie tussen de fabriek van **Bontebok** en „De **Takomst**” heeft deze grote concentratie straks een jaarlijkse melkaanvoer van ongeveer 100 miljoen kg.

Leeuwarder Courant 1968-05-29

BONTEBOK

**BUITENGEWOON BELANGRIJKE
OPENBARE VERKOPING**

**MAKELAARSKANTOOR
v/h A. POT**

te 's-Gravenhage, Bezuidenhoutseweg 482, tel. 070—85 05 80, is voornemens om ten verzoeken van de Coöperatieve Zuivelindustrie „De Takomst” G. A. te Heerenveen en met medewerking van Notaris J. F. Oosterwerff te Heerenveen op donderdag 6 juni 1968, des v.m. 10 uur, in café rest. Tropicfauna, Binnenweg 9 te Oranjewoud, publiek te verkopen:

**DE GEHELE INVENTARIS VAN DE
COÖPERATIEVE ZUIVELFABRIEK
„DE GEMEENSCHAP” TE BONTEBOK**

Hierbij komen voor:

1 kapitale gemechaniseerde **kaasmakerij**, Bijlenga, met 2 kaasbereidingsbakken, elk 6200 L, opgebouwde machines, draineerbak, bijbehorende pompen, leidingen, uitneembaar stalen bordes, enz.; 1 pneumatische kaaspers, Bijlenga, 3 x 42 Goudse kazen; 1 moderne koelinstall., Grasso, 76000 K. cal., met alle toebeh.; 1 r.v.s. platenpasteur, A.P.V., 15000 L/u., met alle toebeh., 1 r.v.s. platenkoeler, A.P.V., 2 x 6000 L/u.; 2 r.v.s. roompasteurs resp. 1250 en 2000 L/u.; 4 r.v.s. zuurmelkpasteurs resp. 250, 500, 500 en 600 L.; 1 lange kannenwasmachine, Postma & Feenstra, 700 bussen/u., met aan- en afvoerbanen; 1 melkontvangbascule, v. Berkel, 400 kg., met r.v.s. bak; 1 r.v.s. melkontvangbak 1850 L.; 2 r.v.s. platenvoorwarmers, resp. 5000 en 10000 L/u.; 1 r.v.s. papketel 2000 L.; 2 r.v.s. roomzuurtanks, elk 3000 L.; 1 airconditioningsinstall. voor kaaspakhuis, Navep, 6150 K. cal., met alle toebeh.; 2 kaasplastificeermachines, Mucop, resp. voor Goudse en Edammers; 18 kaas-transportwagens met hijsbeugels; div. alum. en r.v.s. melkbewaartanks tot 11000 L.; 3 teakhouten weikuipen van 3000 tot 5000 L.; 1 vlampijpestoomketel, Stork, 1936, V.O. 104 M2, 12 atm., met toebeh.; 1 Cornwalli stoomketel, Stork, 1931, V.O. 50 m2., 10 atm., met toebeh.; 1 halfautom. oliestookinstall., Ray, met 2 stookolletanks elk 21000 L.; 1 noodstroomaggregaat, met 4 cil. Gardner dieselmotor, 30 KVA., 220/380 V.; 1 z.g.a.n. luchtcompressor, de Backer, 9 atm.; 1 lastrafo, Pego 15 - 150 amp.; 1 z.g.a.n. hydr. pijpenbuigmachine 3/4 tot 3"; 1 elek. takel, 1000 kg.; div. klokweegschalen tot 630 kg.; ca. 500 kaasplanken voor Goudse kazen; 1 Navep koelmachine met geventileerd koellichaam voor koelcel; div. r.v.s. melkpompen; centrifugaal-, H.D.- en andere pompen tot 50000 L/u.; 3 transportabele kaasuitpaktafels; 23 dubb. kaaspersen; 63 alum. persplaten, 500 x 500 mm.; schakelkastenbatterijen; het r.v.s. leidingnet; r.v.s. zuurseltonnen en emmers; reservoirs, enz. Voorts: laboratoriumbenodigdheden w.o. 1 r.v.s. warmwaterbad, Inventum; 1 elec. onderzoekcentrifuge met ingeb. schakelklok; 1 lab. microscoop, Zeiss, met toebeh.; 1 apothekersweegschaal, enz. Tenslotte: kantoorinventaris w.o. 1, z.g.a.n. elec. cyclostylemachine, Gestetner 310; 1 elek. rekenmachine, Facit; 1 elek. boekhoudmachine, Olivetti; 1 schrijfmachine, Olivetti; 2 rekenmachines, Multo; 1 elek. stempelklok, I.B.M.; 1 brandkast; div. bureaux, stoelen, enz.

Kijkdagen: dinsdag 4 en woensdag 5 juni 1968 van 9 - 16 uur aan de fabriek te Bontebok, gem. Heerenveen.

Catalogi en nadere inlichtingen verstrekt bovengenoemd makelaarskantoor.

Voor de verkoop der gebouwen zie men de advertentie van a.s. zaterdag van Notaris J. F. Oosterwerff te Heerenveen, tel. 05130—2325.

Zuivelfabriek Bontebok op anderhalve ton

De coöperatieve zuivelindustrie **De Takomst** in Wolvega-Haskerhorne heeft gister de inventaris van de stilgelegde fabriek in **Bontebok** geveild, terwijl de fabriek zelf met enkele arbeiderswoningen in provisionele veiling kwam. De inventaris aangevuld met apparatuur uit enkele andere fabrieken bracht ruim 106.000 gulden op. Een platenpasteur werd ingehouden. De heer A. Hiemstra van Akmarijp zette de fabrieksgebouwen met de directeurswoning in op 64.000 gulden, terwijl de heer P. Tolman uit Heerenveen met anderen de woningen beschreef op f 8621.

Voor de veiling van de inventaris was een ongunstig moment gekozen, omdat de zuivelindustrie op het ogenblik op topcapaciteit draait en er nauwelijks gelegenheid is voor het installeren van andere apparatuur. Bovendien wordt verwacht, dat er weldra in

Drente nog een aantal fabrieken onder de hamer komen in het kader van de reorganisatie van de Domo. Voor de veiling bestond geen grote belangstelling, hoewel er Belgen waren afgekomen op de platenpasteur, die werd ingehouden mede doordat er misverstand was over de capaciteit van het apparaat. De gemechaniseerde kaasmakerij ging voor f 20.500 naar de coöperatieve **zuivelfabriek** te Hollum op Ameland, welke fabriek aldus op goedkope wijze gemechaniseerd wordt.

De bordjes, die werden ingeleverd voor de fabriek waren slechts gering in aantal. De heer Hiemstra sprong er met zijn 64.000 gulden ongeveer 10.000 gulden uit bij de normale strijkgeldschrijvers. De lage beschrijving van de fabriek is mede een gevolg van de tamelijk ongunstige verkeersligging, hoewel er nog wel gebruiksmogelijkheden voor zijn.

1982

Leeuwarder Courant 1982-08-14

Kaasmakers Bontebok werden konfijters ¹

(Van een onzer redacteuren)

Werden er bij „*De Gemeenschap*” in Bontebok tot 1968 duizenden bussen met melk aangevoerd, nu rollen er honderden vaten met vruchten uit tropische landen de fabriek binnen. Nadat de zuivelcoöperatie „*De Gemeenschap*” in mei 1966 fuseerde met „*De Takomst*” in Wolvega en er op 11 mei 1968 de laatste melk werd aangevoerd, kreeg het al gauw een andere bestemming. Een jaar heeft de fabriek leeggestaan. Toen kocht Pieter Kooima het voormalige zuivelcomplex om er zijn industrie voor konfijtprodukten en bakkerij-grondstoffen te vestigen.

Nu werken er acht mensen in de fabriek, bezig met het verwerken van sucade, sinaasappelen, kersen en meloenen. Uit landen als Sicilië, Spanje, Puerto Rico, Italië en Frankrijk krijgt Kooima de gesneden vruchten in vaten aangevoerd. In de fabriek in Bontebok worden de vruchten gewassen en geblancheerd. Daarna wordt er kristalsuiker toegevoegd en gaan ze verpakt in dozen naar de grossiers en de industriële bakkerijen overal in het land. Dertig procent van de afzet gaat zelfs naar het buitenland, vertelt directeur Henk Kooima.

De konfijtindustrie van Kooima vond in de voormalige zuivelfabriek van Bontebok een uitstekende oplossing voor het ruimtegebrek waarmee hij kampte toen het bedrijf nog was gehuisvest aan het Breedpad in Heerenveen. Na flink wat hak- en breekwerk kon het hele complex worden benut voor de konfijtindustrie en voor de groothandel in aanverwante bakkerij-grondstoffen als rozijnen. Weliswaar zijn er nu wat minder mensen aan het werk, dan toen er nog kaas en boter werd bereid, zeker is dat de bedrijvigheid in het dorp is gebleven. Werden vroeger de kazen en de botervaten afgevoerd, nu zijn het de gekonfijte vruchten. Het complex is ter plaatse niet veel veranderd. De omstandigheden wel.

Hoe moeilijk was het in de aanvangsjaren voor de boeren rond Bontebok om de concurrentie van de particuliere fabrieken van zich af te schudden, maar vooral om de gestichte zuivelcoöperatie „*De Gemeenschap*” draaiende te houden. Weliswaar was het werkgebied van deze coöperatie groot genoeg, men heeft toch met enorme problemen zitten worstelen. Men had zelfs moeite om zich staande te houden. De particuliere fabrieken van J. R. Heida te Mildam, „Woltman” te Veensluis, „Siebenga” in Bovenknijpe en I. de Haan in Langezwaag waren vanaf de oprichting op 4 april 1898 felle concurrenten. Bovendien moesten de eerste 68 leden (500 koeien) wennen aan de coöperatieve gedachte en stond de fabrieksmatige zuivelbereiding op dat moment nog in haar kinderschoenen.

Gelegen aan de Schoterlandse Compagnonsvaart vormde in 1898 een primitieve botermakerij de basis voor de coöperatieve gedachte in Bontebok en omstreken. Toen in het laatst van de vorige eeuw de economische inzinking Frieslands boeren beklemd hield en door middel van samenwerking, de nieuwe mogelijkheid werd geschapen om melkverwerkingscentra te stichten, reageerden de nieuw ontgonnen gebieden in het zuidoosten van Friesland daar sterk op. Op het terrein van de zuivelhandel hadden zich daar vreselijke taferelen afgespeeld en de boeren die zich in dit gebied hadden gevestigd, hadden daar wel degelijk van geleerd. Het feit dat de speculatieve fabrieken meer aan de zuivelprodukten overhielden dan de boeren, was hen een doorn in het oog. Een advertentie in de krant zorgde ervoor dat de boeren in actie kwamen. Er volgden vergaderingen en in 1898 kwam de gedurfde verwezenlijking vaneen boterfabriek in eigen dorp.

¹ Reeks LC.-artikelen nieuwe bedrijvigheid in de voormalige Friese zuivelfabrieken, deze dus over Bontebok

Door de jaren heen zorgden de boeren en de zuivelarbeiders er voor dat „De Gemeenschap” een voornamelijk plaats kreeg in de omtrek en in zuivelkringen. En de fabriek groeide. Waren er in 1898 nog maar 68 leden en een primitieve botermakerij, veertig jaar later was het gegroeid tot 270 leden en een voor die tijd goed ingerichte fabriek met een boter- en kaasmakerij en een poederafdeling. Ook voor de omgeving was „De Gemeenschap” van veel belang. Waren de aanvoerwegen in het beginjaar niet meer dan zand- en modderwegen, veertig jaar later was de aan- en afvoer zeer goed mogelijk via het water of langs inmiddels verharde wegen.

Toch kon „De Gemeenschap” in de jaren zestig het hoofd niet boven water houden toen de fusiegolf over de Friese zuivelfabrieken heenkwam. Met jaarlijks ongeveer tien miljoen kilogram melk was Bontebok een van de kleinste Friese zuivelcoöperaties, toen de leden in februari 1966 zich voor fusie met „De Takomst” in Wolvega uitspraken. De strijd was toen gestreden voor „De Gemeenschap”, de zuivelcoöperatie die de eerste was die in 1898 in de wijde omtrek werd gesticht en in 1966 één van de laatsten was die opging in de zuivelconcentratie.

Leeuwarder Courant 2000-07-07

Rotte kies van Bontebok wordt eindelijk getrokken

BONTEBOK – Het ziet er naar uit dat binnenkort een rotte kies uit Bontebok wordt verwijderd. De voormalige **zuivelfabriek** middenin het dorp is gekocht door bouwbedrijf Van der Werf uit Sint **Nicolaasga**. De bouwval wordt gesloopt om plaats te maken voor twee woningen op kavels van 2000 en 1700 vierkante meter.

Burgemeester en wethouders van Heerenveen vragen de gemeenteraad om de f325.000 kostende grondsanering te betalen. Dat is een voorwaarde van Van der Werf. De afgelopen jaren strandden diverse pogingen om het terrein aan te pakken. Nadat de **zuivelfabriek** zijn oorspronkelijk functie had verloren, werd er een vruchtenkonfijterij in gevestigd. Toen die enige tijd geleden failliet ging, werd het stil op het terrein.

Leeuwarder Courant 2000-09-27

Tonnen voor schone grond Bontebok

BONTEBOK – Gemeente Heerenveen betaalt bouwbedrijf Van der Werf uit Sint **Nicolaasga** f325.000 voor de sanering van het terrein van de voormalige **zuivelfabriek** in Bontebok. Van der Werf heeft de fabriek gekocht en wil op het terrein gaan bouwen. Er komen drie woningen, zo hebben burgemeester en wethouders besloten. Plaatselijk Belang Bontebok had graag vier gewild.

Met de nieuwe bestemming is het dorp eindelijk verlost van zijn rotte kies. De afgelopen jaren strandden diverse pogingen om het fabrieksterrein aan te pakken. Nadat de **zuivelfabriek** zijn oorspronkelijke functie had verloren, heeft er nog een vruchtenkonfijterij in gezeten.

Leeuwarder Courant 2000-10-10

Vier woningen voor Bontebok

HEERENVEEN – Op het terrein van de **zuivelfabriek** in Bontebok mogen vier vrijstaande woningen worden gebouwd, zo bepaalde de gemeenteraad van Heerenveen gisteravond. Dat is eentje meer dan het college wilde. De meeste partijen hadden het liefst nog meer en kleinere woningen willen toestaan, omdat die beter passen bij het dorp. Voor meer woningen moet echter de infrastructuur worden aangepast, wat het plan te duur maakt. De woningen worden gebouwd door Van der Werf's Bouwbedrijf uit Sint **Nicolaasga**. Het bedrijf krijgt f325.000 van de gemeente als bijdrage in de saneringskosten. Van der Werf kocht de vervallen **zuivelfabriek** van de familie Kooima, die er ooit vruchten confijtte.

2002

Leeuwarder Courant 2002-07-02

